युज्यते अन्यज्ञातीयस्य निषादस्याविद्यत्वेनानग्निमत्त्वेन चासमर्थत्वात् · तस्मात्षष्ठीसमास एवायमिति पूर्वः पक्षः । सिद्धान्तस्तु कर्मधारयोऽयम् निषादश्चायं स्थपतिश्चेति · कुतः · षष्ठीसमासपक्षे निषादपदे लक्षणाप्रसक्तेः · न ह्यत्र षष्ठी श्रूयते यतः सम्बन्धः [1] प्रतीयेत अतो निषादपदेनैव षष्ठ्यर्थो लक्षणीयः · इतरस्मिंस्तु पक्षे द्वयोरपि पदयोर्मुख्यार्थतैव न लक्षणा · तस्मान्निषाद एव स्थपतिरत्राधिकारी श्रुतिबलात् अविद्वाननग्निमानपीति सिद्धम् । अपि चात्र निषादद्रव्यं दक्षिणा श्रूयते कूटं [2] दक्षिणा काणो वा गर्दभ इति · कूटं हि निषादानामेवोपकारकम् नार्याणामिति ॥

वावकीर्णिनो गर्दभेड्या ॥ १३ ॥ यो ब्रह्मचारी सन्स्त्रियं गच्छति सोऽवकीर्णी · तस्यावकीर्णिनः स्खलितब्रह्मचर्यस्य गर्दभेड्या गर्दभेनेड्या यागो गर्दभेड्या प्रायश्चित्तार्था भवति । वाशब्दो विकल्पार्थः · तेन गृह्योक्तमपि प्रायश्चित्तान्तरमाज्याहुतिद्वयरूपं विकल्पेन भवति अथापरमाज्याहुती जुहोति कामावकीर्णोऽस्मीत्यादिकम् (पारस्कर° ३. १२.) · शाखान्तरेऽभयस्य विकल्पेन श्रुतत्वात् ॥ ॥ अत्रैतद्विचार्यते · किं स्थपतीष्टिरवकीर्णिपशुश्चैतदुभयमाधानसंस्कृतेष्वाहवनीयादिषु भवति उत लौकिकेऽइति । तत्र प्रकृतित आहवनीयादिप्राप्तेराहवनीयादीनां चाधाननिष्पाद्यत्वात्स्थपतेरवकीर्णिनश्चाधानविध्यभावेऽपि इष्टिपशूऽआधानं प्रयोजयतः · अत एतदर्थमेवाधानेनाहवनीयादीनुत्पाद्य तेष्वेतदुभयं कर्तव्यमिति प्राप्तेऽआह ·

लौकिके ॥ १४ ॥ एतौ स्थपतीष्ट्यवकीर्णिपशू लौकिकेऽग्नौ भवतः · न ह्येमाविष्टिपशूऽआधानं प्रयोजयतः · आभ्यां हि तदेव गृह्यते यद्दर्शपूर्णमासाङ्गं भवति · न चाधानं दर्शपूर्णमासाङ्गम् · स्वकाले हि पुरुषसंस्कारकत्वेन तद्विहितमिति । अतो लौकिकाग्नावेवैतावनुष्ठेयौ · लौकिकमेव गार्हपत्यस्थाने स्थापयित्वा तत आहवनीयादिस्थानेषु विहृत्य स्थपतीष्ट्यवकीर्णिपशू दर्शपूर्णमासपशुवत्कर्तव्यौ ॥ अत्र विशेषविधानार्थमाह ·

भूमौ पशुपुरोडाशश्रपणम् ॥ १५ ॥ अत्रावकीर्णिनो गर्दभपशुयागे पशु-

---

१) सम्बन्धश्च, marg. २) कृत्रिमं पित्तलादि, marg. — कूतं २.